

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 4. De Apollinaristis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](#)

anima solam carnem suscepisse arbitrantur, minus noti sunt. Nec adversus eos ab aliquo inveni de hac re aliquando fuisse certatum. Sed hoc verum esse Epiphanius non tacit, & ego ex eorum scriptis & collationibus certissimum compri.

Porrò Arianorum dogma primarium & palnare, in quo proinde notissimi fuere, ut ibidem dicit Augustinus, fuit quod Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum nollent esse unius eiusdemque nature atque substantie .... sed esse Filium creaturam, Spiritum vero sanctum creaturam, hoc est, ab ipso Filio creatum vellent. Cujus erroris consecutarium quodam fuit & velut appendicula error alius, quo voluerunt Verbum in utero Virginis assumptum corpus inanimum, in eoque anima vice egisse. Et vero hoc voluerunt, ut ea quae in Scriptura dicuntur de Christo ut homine, ipsum Verbo secundum se sumpto attribuere possent, & sic possent elevare divinitatem Verbi, eamque minorem divinitate Patris ostendere, ac proinde Verbum eo tantum sensu Deum dici posse, quod sit creaturarum omnium praestantissima, esseque natura & essentia à natura & essentia Patris planè diversa.

Observat hoc Epiphanius heret. 69. num. 19. pag. 743. ubi sic loquitur de Ariano: *Negant insuper humana illum anima præditum fuisse, quod certò consilio ita prestrinxerunt, ut veram ex Maria Virgine carnem, reliquaque que sunt hominis propria, illum acceptissime fateantur, si unam animam excipiatis: nimis ut cum famem, aut stim, aut labores, itinera, sudorem, somnum, indignationem audieris, ac dixeris, propter humanam quam assupserat naturam opus illis habuisse, statim objicere possint, per se hæc præstare carnem, nisi anima prædicta sit, non posse. Et quidem verò hoc ab illis dicitur. Quid est igitur, inquit, aliud, quam quod his omnibus illius divinitas indigebat? Ut cum indigere divinitatem ipsius dixerint, velut peregrinum eundem pronuncient, & à Patris essentia ac natura proorsus alienum. Idem nota Gregorius Nyssenus orat. I. contra Eu-nomium pag. 55.*

Cum igitur Arius cum suis contra sanctissimam Trinitatem fureret præcipue, præcipue oppugnando Verbi divinitatem, qui contra Arianos scriperunt Doctores orthodoxi, toti ferè versati sunt in asserta divinitate Verbi: sicut & in id unum intenta fuit Nicana Synodus. Unde nihil ab ea de Spiritu sancti divinitate, nihil de anima Christi definitum est: satis enim ei fuit, Verbi consubstantialitatem vindicasse, cum ad id unum convenisset. Sic postea quamvis Nestorius errarer non solum circa Incarnationem, sed etiam circa Spiritus sancti processionem, negando eum à Filio procedere, prioris erroris, dissimilato altero, proscriptione contenta fuit Synodus Ephesina; cum ad hoc tantum convocata esset, ut catholicam de unione Verbi cum natura humana ab eo assumpta doctrinam declararet.

ARTICULUS IV.

De Apollinaristis.

§. I.

Socrat. I. 2.
hist. c. 46.
Sorom 1.6.
hist. c. 25.

Duo fuere Apollinares, pater scilicet & filius. Primus Alexandria oriundus, professione grammaticus, cum Beriti primum docuisset, Laodiceam commigravit, ubi duxit uxorem, & ex ea suscepit filium, quem cognominavit Apollinarem. Hic cum in adolescentia humanioribus litteris operam impinguè dedisset, Laodicea rhetoramicam docuit, patre ibidem docente grammaticam. Una autem cum illis eodem tempore floruit Epiphanius Sophista gentilis, cui arctissimo amicitie vinculo conjuncti, ut ab eius conuentu abstinenter, Theodoto Laodiceno Episcopo illos admonenti parere neglexerunt. Quare cum aliquando Epiphanius hymnum in Bacchi lau-

dem publicè recitanti adsuissent ambo, Theodotus graviter hac de re commotus, utrumque publicè convictum ab Ecclesia ejecit: erant enim ambo tunc temporis clerici, pater quidem presbyter, filius vero lector. Sed aliquando post, acta penitentia, irenum à Theodoto suscepit sunt, & in gradum suum restituti.

Addit Sozomenus, illos postea à Georgio Theodoti successore denudò Ecclesia pullos fuisse, eò quod Athanasium, mortuo Constantio, Alexandriam rediuntem, & Laodicea transeuntem adiunxit, & cum eo communicassent, & hoc faciendo, ut putabat Georgius Omoustanis infensus, contra regulas legesque ab Episcopis latae peccasset. Scribit vero Socrates eos non à Theodoto, quem vult tantum illis Epiphiani confitio interdixisse, sed à Georgio communione multatoles esse propter Epiphiani consuetudinem, in quam ita se immerserant, ut ab ea aveli nequivarent. Quod factum iniquissimum tulit Apollinaris filius, indeque occasionem, sophistica dicendi facultate fretus, sumpsit fabricandi novam heresim illam, qua ab eo nomen accepit. Imò dixerunt aliqui, teste eodem Socrate, Apollinares ex Georgii circa fidem inconstantia, cum filium Patri modò similem, modò dissimilem diceret, sumpsisse occasionem ab eo discendendi, nova dogmata comminucendi, & inducendi novam quandam religionis speciem.

§. II.

Quantæ Apollinaris filius, de quo solo deinceps mentio fieri, antequam in heresim laberetur, apud Catholicos ob doctrinam, pietatem ac virtutes, extimationis fuerit, testatur aequalis illius Epiphanius in heret. 77. qua ex Dimocritarum seu Apollinaristarum, & in qua sic ait num. 2. *Egregius ille ac venerabilis senex, quem nos, & Beate memoria Papa Athanasius, imò vero Catholici omnes unice dileximus, Apollinaris Laodicenus hujus dogmatis auctor, ac propagator, &c. Et num. 24. Non mediocrem litterarum scientiam fuerat ille (Apollinaris) confectus, cum & humanioribus graciisque disciplinis esset exultus, & dialecticam, ac sophistica artem imprimis calleret; esset idem porro præcipua in omni vita gravitate præditus: imò vero & orthodoxis omnibus, antequam istiusmodi dogma proponeret, longè charissimus. Quin etiam & exilium sustinuit, quod Ariani assentri nollet. Quantæ autem volumina conscriperit, conjicere fas est ex S. Basilio epistol. 74. Alter ex illis, inquit, de quibus vos admonemus, est Apollinaris, haud parum & ipse Ecclesiæ contristans: facilitati namque scriendi, qua per occasionem ad quosvis irreptis conjunctam habens sufficientem lingua facultatem, orbem libris suis replevit. Idem Hieronymus expresse significat.*

§. III.

Apollinarium Laodiceæ Episcopum fuisse, diserte asserit Hieronymus in Catal. Scriptorum Ecclesiasticon in Apollinarium: *Apollinaris, inquit, Laodicenus Syria Episcopus, patre presbytero, magis grammaticis in adolescentia operam dedit: & postea in sanctas Scripturas innumerabilia scribens volumina, sub Theodosio Imperatore obiit. Cum Hieronymo citatur etiam Ruffinus lib. I. hist. cap. 20. & Liberatus in breviario cap. 3. Præterea infra synodicam epistolam ab Alexandrina Synodo ad Antiochenos scriptram anno 362. qua extat inter S. Athanasii opera, legitur: Aderant (Alexandrina Synodo) aliquot monachi Episcopi Apollinaris, in hoc ipsum missi.*

Theodoreus Apollinarem facit Antiochenum Episcopum eo tempore, quo duo jam erant Antiochiae orthodoxorum Episcopi, Meletius scil. & Paulinus: *duas, inquit, in partes divisi erant apostolice doctrinae propagatores. Et alii quidem, statim post insidias in magnam Eufarbitiam stratas, & arianam perfidiam detestati, & seorsum conventus agentes, Paulinum Antistitem habebant. Alii vero qui post ordinationem Euzoii, una cum praestantissimo Atelio sese ab impiis secreverant ... sapientissimo Doctore Meletio regebantur.*

Ibid.

Lib. 2. hist.
cap. 46.

Ibid.

Disputatio I. Articulus IV.

429

tur. Preter haec Apollinaris Laodicenus tertiae quoque factio se ipsum auctorem prabuit, qui assumpta pietatis persona, cum Apostolicam doctrinam vijsus esset defendere, paulo post manifestus hostis apparuit.

Narrat idem Auctor, coram Sapore militum magistro, quem mortuo Valente, Gratianus Antiochiam ad conciliandam Ecclesiae pacem miserat, a Flaviano presbitero Meletii, cui aliquando post in Episcopatu successit, Apollinarem in hunc modum objurgatum fuisse: *Miror te, o amice! tam impudenter repugnare veritatem; idque cum probè scias, Damasum (quoniam te communicare gloriari) afferere perfectum hominem à Deo Verbo assumptum esse. Tu vero contrarium affirmare non cessas. Mentem enim nostram à salute excludis. Quod si falsa sunt, quae tibi objicimus, nunc saltem renuncia novitati, quam excogitasti, & Damasi doctrinam amplectere, a cum deum sacras edes obtine: silentioque suo convictum, Ecclesiarum administratione iussu magistri militum excidisse, deinceps novam, quam excogitarat, doctrinam palam prædicasse, & hereticos auctorem se professum esse, arque Laodiceam recessisse, ordinato prius factio sua Episcopo Vitali, qui à Melerio ad eum defecrat, ut narrat Sozomenus, lib. 6. hist. cap. 25. ed quod à Flaviano despectus fuisse, atque prohibitus ne Episcopum solito more inviseret.*

Multa in hac Theodoreti narratione videntur parum accurata, & illud quod dicit, Apollinarem hæresim suam palam professum tunc primum, cum à Sapore derubatus est, adeoque nonnisi post Valentius Imperatoris obitum, falso esse convincitur tum ex tractatibus, quos adversus Apollinarem concupisit Athanasius, quem, Valente superstite, vita defunctum esse scribit Hieronymus in Catal. script. Eccles. & ex epistola 74. S. Basili ad Occidentales Episcopos, scripta uno tantum vel altero post Lampacenam Synodus anno, adeoque multis annis ante mortem Valentini, in qua epistola Basilius scribit ab Apollinari haud parum contristari Ecclesias. Hic itaque fides videtur potius babenda Hieronymo afferenti Apollinarem fuisse Laodicea Episcopum, si tamen revera Episcopus fuit.

Dico, si ramen, &c. Nam de hoc dubitandi rationes non deunt. Liberati enim & Russini testimonium nihil aut parum ponderis addit testimonio Hieronymi. Socrates & Sozomenus Apollinarem faciunt lectorum tantum. Illius honofificam mentionem non semel faciens Epiphanius, nequidem innuit eum fuisse Episcopum. Præterea contra id quod ex synodica Alexandrina Concilii epistola relatum est, omnino videtur Apollinarem tunc Episcopum non fuisse: nam si tunc fuit Episcopus, vel fuit Antiochiae, vel Laodiceæ. Neutrum dici potest.

Non primum: nam tunc temporis Antiochiae duas tantum erunt orthodoxorum factiones, quarum prima, que Eustathiorum era, regebat a Paulino presbitero; altera vero corum, qui ab Ariana perfidia ad orthodoxam fidem redierant, adhærebat Meletio Episcopo: quem Constantius, ab Ariani contra eum commotus, exulare iusterat. Non secundum: nam tunc temporis vel adhuc superstites erat Georgius, qui Ecclesia pepulserat utrumque Apollinarem, vel ei demortuo jam lucecerat Pelagius quidam, qui anno 364. interfuit Antiochenæ Synodo, in qua præsidente & procurante Melario, fides Nycæna confirmata fuit, & recepta ab Acacianis Episcopis, qui ea de re Joviano Imperatori obtulerunt libellum, cui Pelagius ille subscriptus invenitur.

At inquiet. Anno 362. Apollinaris misit legatos, monachos scilicet aliquot, ad Synodum, quam Athanasius, redux ab exilio, convocarat, initio prius ea de re consilio cum Eusebio Vercellensi, & celebraturum erat Alexandria. Quin imd & cum Episcopis legati illi synodicae epistola subscripterunt. Sic enim legitur in calce hujus epistolæ: Ego Athanasius ceterique Episcopi, in hoc convente presentes, epistola subscriptissimus, idemque ab illis factum est, qui huc legati venerant, inter quos a Lucifero Sardinia insule

Episcopo (qui recta ab exilio Antiochiam concilianorum animorum gratia venerat) diaconi duo, Horrenius, & Agapetus; a Paulino vero Maximus, & Calemerus, qui & ipsi diaconi sunt. Aderant & aliqui monachi Episcopi Apollinarii in hoc ipsum misi. Apollinaris igitur tunc temporis erat jam Episcopus. Sed

Non urgat haec instantia: nam Paulinus Antiochenus non Episcopus, sed presbyter tantum erat, cum legatos suos misit ad Synodum Alexandrinam: cum enim haec Synodus ageretur, & jam adcesserent legati Paulini, Lucifer illum ordinavit Episcopum, quod factum non recivit Eusebius, nisi postquam, soluta Synodo, Alexandria profectus venit Antiochiam. Quidni ergo dici possit hic textus, Aderant aliquot monachi Episcopi Apollinarii, &c. mendosus esse, & legatos suos non Apollinariis ille, de quo hic agitur, nempe filius, quem tunc nonnisi lectorum fuisse, omnino verisimile est, sed alter, nempe pater, qui presbyter erat, & jam cum filio errores suos spargere ceperat, adeoque jam proculdubio male audiebat apud orthodoxos, legatos, inquam, suos ad Alexandrinam Synodus misisse, & per illos, ne ipse nominatim damnaretur, subscriptissime synodali epistolæ, in qua error eius palmatis dannabatur?

Socr. lib. 3^a cap. 9.

§. IV.

Circa dispensationem Incarnationis in varios & graves errores prolapsus est Apollinaris. Initio etenim cum Arianis docuit Verbum assumptum corpus inanimum, & Verbum ipsum in Christi corpore fuisse loco animæ. Sed aliquando post quasi patientia ducet, vel potius orthodoxorum argumentis fructus, sese secrevit ab Arianis, asserendo Verbum quidem assumptum corpus & animam, sed sine mente, quam Graci rū vocant, ipsimque Verbum in Christo mentis humanæ vices agere; vel, quod idem est, asserendo Verbum assumptum corpus & animam sensitivam, at non assumptum rationalem, & Verbum ipsum in Christo vices agere animæ rationalis.

Testem habemus S. Augustinum lib. de hær. n. 55. Apollinaristas, inquit, Apollinaris instituit, qui de anima Christi à catholicâ differunt, dicentes sicut Ariani, Deum Christum carnem sine anima suscepisse; in questione testimoniis evangelicis vici, mentem, qua rationalis est anima hominis, non fuisse in anima Christi, sed pro hac ipsum Verbum in ea fuisse dixerunt. Et Socratem lib. 2. hist. c. 46. ubi loquens de duobus Apollinaribus, sic ait: Et initio quidem dicebant, hominem ab ipso anima à Deo Verbo assumptum esse in dispensatione incarnationis, postea vero tanquam patientia duci, ac pristinum emendantes errorum, adicerunt animam quidem assumptam esse, sed que mentem non habebat: Deum autem Verbum mentis loco esse in homine assumpto.

Apollinaris igitur cum Platonicis ex tribus partibus substantialibus, realiter inter se distinctis, corpore scil. anima sensitiva, qualis est in brutis, & anima rationali seu mente, hominem constituebat, & Verbum Deum asserebat, solis duabus prioribus in incarnatione suscepit, tertia locum supplevit, adeoque in suscepto corpore fuisse instar animæ rationalis.

Hunc Apollinaris errorum sic exponit Gregor. Nazianzenus in sua ad Nectarium Constantinopolitanum epistola: *Hominem illum (Christum) cœlitus venientem mentis expertem esse afferit: divinitatem unigeniti naturam mentis exemplum, tertiam humane cogitationis partem extitisse: quod nimis anima (sensitiva) & corpus juxta humanitatem in eo sunt, mens autem minime: verum ejus locum Verbi divinitas suppletat. Et Theodoretus lib. 4. hær. fab. cap. 11. Dixit autem incarnationem esse Deum Verbum, corpore & anima suscepta, non ea que est ratione prædicta, sed qua est expers rationis, quam naturalem seu vitalem nonnulli nominant. Cum autem diceret mentem alind esse quam animam, non dicebat eam (mentem) esse assumptam (assumpta anima, quia ut sacrarum Scripturarum testimonium eluderet, nomine animæ significari*

Socr. lib. 2.
hist. c. 44.
Socr. lib. 5.
cap. 13.
Theod. 1.3.
hist. eccl. c. 4.

Soz. lib. 6.
hist. cap. 4.
Socr. lib. 3.
hist. c. 25.

Apud Ath.

ficari volebat id solum, quod in homine principium est operationum sensitivarum) sed divinam sufficiere naturam ad usum mentis implendum. Unde in Apollinarem, & ejus summiſtas ſic invehiſt Athanasius in lib. de Incarn. Quorū igitur tanta contentio novarum inventionum, ut humana ingenio, ea que ſunt ſupra humānum ingenium, definiatis, dicentes, pro interiorē in nobis homine (qui in anima rationali conſtituit) mentem ſupercoelestem in Christo fuifit?

Huic pervergo dogmati adjecti portentiosi aliud, Verbum ſcilicet, nihil accepit ex Maria Virgine; modò afferendo Verbi divinitatem ex parte in carnem conversam esse, ut reſtarunt Augustinus lib. de har. num. 55. ubi ait: *Dei ipsa vero ejus (Christi) carne ſic à recta fide diſſenſiſe perhibentur, ut diſſerent carnem illam & Verbum unius ejusdemque ſubſtantie, contentiſſimē aſſeverantes Verbum carnem factum, hoc eſt, Verbi aliquid in carnem ſuiſe converſum atque mutatum: modò vero dicendo Verbum in terras ē cōlo ſecum devexiſe carnem ſuam, camque à principio habuifit, ut reſtarunt Gregorius Nazianzenus in ſua ad Nectarium epiftola: Affirmat (Apollinariſ in quodam ſuo libello) nequaquam ad ventitiam eſe carnem illam ob natuſ noſtra transformationem ab unigenito filio ſecondum diſpenſationem aſſumptam; verūm carnalem illam natuſ in filio jam inde à principio fuifit ..... tanquam prius etiam quām ipſe deſcendit, filius hominis eſet, ac deſcendens carnem ſuam ſecum adverxit, quam in cōlī ſabebat, ante ſecularem quandam videlicet, eſtentiaque ſua inſitam.*

Ex hac doctrina impia non minus impie inferbar Apollinariſ ipſe, non ſolum carnem Christi Verbo, imò & toti Trinitati conſubſtantiale eſe, ſed etiam Verbi divinitatem circumſicam, cruci affixam, paſſam, mortuanam, & poſt triduum à Patre ſuicitam fuifit. Conſtant hęc partim ex Athanafio, & partim ex Gregorio Nazianzeno, qui Apollinariſ commentarios præ manibus habeant.

Sic autem loquitur Athanasius in ſua ad Epictetum epiftola: *Quinam inferi illud erubuntur, conſubſtantiale divinitati Verbi corpus illud eſe, quod à Maria genitum eſt? Aut Verbum ipsum in carnem, aſſa, capillos, ac totum denique corpus eſe converſum, & à ſuape natura mutatum? Quis omnino de Christianis audiit, Filium Dei ſpecie, ac ſiſione ſola, corpus, non natura geſſiſe? Quis tam impius fuit, ut ipſam ejuſ divinitatem circumſicam eſe, atque imperfectam eſe perfecta redditam fuifit ſentiret, ac diceret? Item illud ipſum quod in ligno ſuixit, eft, non corpus extitifce, Christianum, qui hec dixerit, arbitretur? Quis execrande illius impietatis auctor eft, ut ..... qui ita ſentient, carnem illam, quam Salvator ē Maria Virgine ſucepit, ex ipſa ſubſtantia Trinitatis eſe fateantur?*

Gregorius vero in epiftola ad Nectarium ſcripta, poſt verba à nobis laudata ſic proſequitur: *Nec hoc adhuc grave eſt; ſed quod onerium indigniſſimum, atque arociſſimum, ipſum unigenitum Deum omnium iudicem, vita auctorem, mortis extimorem, mortalem eſe docet, ac probare niuitur, propriaque ſua diuinitate paſſum eſe, atque in triduana illa corporis morte, diuinitatem quoque ſimul cum corpore mortuam fuifit, ſicque rurſus Patris opera a morte ad vitam revocatam.*

Teſtem etiam appellare poſſimus Ambroſium lib. de Incarnatione cap. 6. ubi poſtquam eadem, qua Athanasius & Gregorius, de Apollinariſ reuult, ſic pergit: *Horum omnium auctores ſunt, qui diuinitatem & carnem Domini unius nature fuifit dixerunt. Legi enim, quod non crederemus niſi ipſe legiſem; legi in cuiusdam (Apollinariſ proculdubio) libris ſic poſitum: & organum & eum à quo mo- vebatur organum, unius in Christo fuifit nature.*

Quibus paucis verbiſ omnes aduersus Deum Verbum incarnatum Apollinariſ blaſphemia comprehen- duntur.

Non omittam quod hic de Apollinari, tacito ta- men ejus nomine, obſervat Ambroſius, eum ſciliſ in ſcriptis ſuis paſſim ſeſe, ut acerrimum venditaffe deſfenſorem Nicæna fidei, cum tamen ad eam ever- tendam nihil non moliretur. Hoc quippe ingenium eft haereticorum, eaque impudentia, ut orthodoxos ſe naviter mentiantur, & ardentem p̄aſſerant ze- lum catholicæ veritatis, cum in ea corrumpha re- verā toti ſunt. Verba Ambroſii ſunt: *Et hic mihi frequenter Nicæni Concilii traſtatum ſe tenere com- memorat. Sed in illo traſtatu Pares noſtri, non car- nem, ſed Dei Verbum unius ſubſtantia cum Patre eſe diſcerunt, & ..... carnem ex Virgine eſe confeſſi ſunt. Quonodo igitur Nicæni Concilii nomen obti- ditur, & nova inducuntur, que nunquam noſtri ſen- ſere maiores?*

Sicut Apollinariſ Monophytarum ſeu Eutychianorum haereti preluſit, afferendo Verbi diuinitatem in carnem ex parte converſam fuifit; ita, & preluſit haereti Nestorianorum, negando unionem hypostati- cam. Aliquando enim ſcriptis, in nudum hominem ex virgine natum deſcendiſe Verbum, in coque per gratiam ſuam operatum eſe, ſicut antea oper- atus fuerat in Prophetis. Unde conſequenter dixit aliquando, duos eſſe filios, unum ex Deo Patre ab extero, alterum ex matre virgine in tempore na- tum; non filium Dei, ſed filium hominis cruci pro nobis affixum, & ita crucifixum non eſſe adorandum; Christum Filium Dei fuifit adoptivum tantum, &c.

Colliguntur. 1. Ex Athanafio in epiftola quam aduersus Apollinarem ſcriptis ad Epictetum, & in qua ſic ait: *Quinam porro tanta temeritate & audacia fuerunt, ut Christum illum affererent, qui in carne paſſus, & in cruce actus eſt, non eſſe Dominum ac Salvatorem, & Deum, Patriſque Filium? Quonam paſto Christianos appellari ſe volunt, qui in ſanctum (& nudum) hominem, perinde ut aliquem de Pro-phetarum numero, delapſum eſſe Verbum, non ipſummet hominem factum eſſe profitentur, cum ex Maria corpus induiſſet; ſed alterum eſſe Christum, alterum Dei Filium, qui ante Mariam & ante ſecula omnia Filius ex Patre prodierit?*

2. Ex Gregorio Nazianz, qui in prima ad Cledonium preſbyterum epiftola hos contra Apollinarem ponit anathematismoſ: *Si quis duos filios, alterum ex Deo & Patre, alterum ex mare, non autem u- num atque eundem induixerit, &c. ſi quis diuinitatem in eo velut in Prophetis per gratiam operatum fuifit, ac non ſecondum eſſentiam connexam fuifit atque con-necti dixerit, &c. ſi quis cruci affixum non adorat, &c. ſi quis eum ex operibus perfeſionem aſſecutum fuifit, aut poſt baptismum vel resurrectionem a mortuis, in filium adoptatum fuifit dixerit ..... ana- thema fit.*

Quod autem in errores huiusmodi ē diametro ſibi invicem oppofitos prolapſus ſit Apollinariſ, mi- rum videri non debet; cum rhetor & ſophista magis, quam Theologus, innumerabiles penè libros de rebus ad Theologiam pertinentibus, conſcribere ve- ritutis fit: *Contempto, ut cum Basilio loquar, Eccleſiaſte, qui cauendum eſſe dicit, ne multi ſiant libri. In multitudine autem certum eft, quod multa de- linquuntur. Nam quonodo poterit in multiloquio vita- ri peccatum?*

Non ſolū circa Verbi Incarnationem, ſed etiam circa alia erra inveniuntur Apollinariſ. Nam animam hominis eſſe ex traduce, hoc eſt, ſicut corpora ex corporibus, ita animas ex animabus gene- rari docuit, ut reſtarunt Sanctus Hieronymus in ſua ad Marcellinum epiftola, qua eft inter Auguſtinias 27. Item Milenariorum dogma instauravit, ut patet ex ſecondā ad Cledonium epiftola Gregorii Nazianzeni, qui in prima Apollinarem etiam reum poſtulat violatę SS. Trinitatis: *Ilud ſcire neceſſe eft, inquit,*

Disputatio I. Articulus IV.

431

inquit, *Apollinarium*, quamvis divinitatis nomen Spiritui sancto dederit, vim tamen divinitatis minime retinuisse; etenim ex magno & majori & maximo, hoc est, ex Spiritu sancto, & Filio, & Patre, tanquam ex splendore & radio & sole trinitatem constituiere, quod quidem in illius libris disertis verbis scriptum est, divinitatis scala est, non in colum subveniens, sed ex cœlo deiciens. At facile excusari posse videtur Apollinaris, si dicatur sensisse Patrem Filio, & Filium Spiritu sancto majorem esse, non substantiam & deitatem, sed sola origine, seu fecunditate, vi cuius Filius à Patre, & Spiritus sanctus à Patre & Filio procedit. Quod multi quoque senserunt orthodoxi.

§. V.

Primarios inter Apollinaris discipulos locum tenuere Timotheus quidam, & Vitalis. Timotheum illum unum cum Apollinaris nominatum damnavit Damasus in Synodo Romana. Quantum autem Orientalis Ecclesiæ perniciem intulerit, colligi potest ex eo quod Orientales Episcopi orthodoxi contra illum icipserint ad Damasum, enixè rogantes ut hominem anathemate comprimeret, ut constat ex Damasi ad cœlum epistola, quæ extat in tomo 2. CC. pag. 866. & in qua sic eos alloquitur: *Sociatis velim, fratres, nos Timotheum illum prophanum Apollinaris hereticum discipulum, cum impio suo dogmate jam pridem abdicasse.* Et inferius: *Itaque quid est, cur abdicationem Timothei à me rursus requiratis, qui etiam hic iudicio Sedis Apostolicae, Petro quoque Alexandria Episcopo presente, abdicatus est una cum magistro suo Apollinaris?* Ex quibus verbis satis liquet Orientales Episcopos contra Timotheum illum velut gravem aliquam Orientalis Ecclesiæ peletem instantissime scripsisse ad Romanum Pontificem.

Liber 5. his.
eccles. 2. 25. De Vitali hæc scribit Sozomenus: *In stabilienda heresi (Apollinarium) adiuvit Vitalis, presbyter Antiochenus ex Meletii clero: vir præ ceteris ob vita, ac discipline severitatem illustris, & in regendis iis, quibus præter, sedulus, eaque de causa piei venerabilis.* Verum paulo post, cum se à communione Meletii abjuncisset, Apollinari adiuvit: *isque qui Antiochiae eandem opinionem seculabantur, præfuit (postquam seil. Apollinaris opera ordinatus est Episcopus, ut Theodoreus narrat) ob vita sue sanctimoniam haud paucos auditores habens, qui ab ipso cognomentum fortis, Vitaliani etiamnum ab Antiochenibus appetantur.* Huc autem prolapsus esse dicitur ex offensione animi, *è quod despectus fuisset à Flaviano tunc compresbytero, postea vero Antiochenis Ecclesia Episcopo: à quo prohibitus fuerat, ne Episcopum more solito videret.*

Vitalis magnis etiam laudibus prosequitur Theodoreus lib. 5. his. Eccles. cap. 4. ubi cum vocat: *Virum eximia quodam virute & sanctitate præditum, & in apostolica doctrina a pueru educatum.* Sozomeno & Theodoreo conformat S. Epiphanius in heret. 77. ubi sic loquitur: *Cum essemus Antiochia, in primarios illorum (Apollinaristarum) incidimus, inter quos erat Vitalis Episcopus, homo vita, moribus, & instituto religiosissimus.* Vitalis igitur, quandiu catholicæ veritati adhaesit, vera sanctitate prædictus, etiam postquam heretica labe corruptus est, vera sanctitatem speciem retinuit, & plurimos proculdubio hac sanctimonial larva delusus, & imprudentes in eandem secum foveam precipitavit.

Narrat loco citato Epiphanius, se, cum Antiochiam venisset, Vitalem, & Paulinum Episcopum, quem religiosum vocat & egregium virum, inter se dissidentes reperire, Vitale Paulino, quod unicam in Deo personam dicere, & Paulino Vitali, quod Christum esse perfectum hominem negare, objiciente; se à Paulini communione abstinuisse, donec omni heresies suspicione liberaretur, oblata fidei formula, quam antea subscriventer præsente Athanasio (subscripsi autem facile credimus anno 363. quo tempore Athanasius à Joviano Imperatore Antiochiam accersitus, ibi aliquandiu commoratus est) secundum hæc

Vitalem à se interrogatum, respondisse primum, Christum hominem esse perfectum; Verbum Dei Filium propriè carnem de Maria Virgine accepisse; nec solum carnem suscepisse, sed etiam animam (sensitivam subintelligebat, non rationalem) at cùm ab eo demum qualitum esset, mentem Christus Dominus accepit, sine ulla cunctatione negasse, dixisseque, easterius perfectum hominem fuisse, si divinitatem illi loco mentis adscribamus, & carnem atque animam (sensitivam) adjungamus; sic ut perfectus homo ex carne, anima (sensitiva,) divinitate, que sit mentis instar, existat.

Vides qualem vafer hereticus externo illo gravitatis, temperianæ, pietatis, aliarumque virtutum, & severioris disciplinæ cultu regeret sycophanticum, qua aliquandiu ludificatus est etiam oculartissimos, ut Gregorius Nazianzenus, qui in secunda sua ad Cledonum epistola scribit, se aliquando: *Vitalis verba in commodiorem, magisque pium sententiam accepisse, ita suadente voluntate; atque ita verborum ejus ambiguitate deceptus, hominem hereticum pro orthodoxo aliquandiu habuit.* Et Damasum Pontificem; cùm enim apud Damasum heresos postulatus fuisset, ab eoque ad reddendam fideli sue rationem evocatus, Romanum venisset, ita simulavit hominem catholicum, fideique professionem tam affabre concinnaram obtulit Pontifici, ut latenter sub verbis heresim non adverterit Pontifex, & libellum sibi oblatum in catholicō sensu interpretatus sit.

Quare Vitalis hac vice à Damaso damnatus non est, sed nec innocens & orthodoxus declaratus: Pontifex enim solitas hereticorum fraudes reveritus, cauam Vitalis recognoscendam delegavit Paulino Antiocheno, scripta ad eum epistola, in qua anathema dicebat afferent: *Verbum pro humano sensu in Domini carne versatum; ea tamen lege, ut Vitalem cum suis fine cunctatione in communionem reciperet, si modò fidem Nicenam & præfaram epistolam subscribebant, quod inter alios Vitalis ipse præstitit, non sincerè, sed fraudulenter, & cum mentali interpretatione heretica, intelligendo scilicet Christum perfectum hominem existere, non ex corpore humano & anima rationali, sed ex corpore humano, anima sensitiva, & divinitate, quæ instar mentis esset; quod tandem aniuadvertis est ab orthodoxis, & significatum Damaso, qui cogniti hominis improbitate, illum diris devovit, & fidei professionem, quam Roma obtulerit.*

Constant hic partim ex Damasi ad Paulinum Antiochenum epistola, quæ extat tom. 2. Conc. pag. 864. Epist. 2. ad Cledon. & 65. partim ex Gregorio Nazianz. cuius hæc sunt verba: *Damasus quoque ipse cùm postea rectius edocitus fuisset, simulque in præfatis eos expositionibus perstare audiisset, eos (hoc est, Vitalem, & qui cum eo erant) ab Ecclesia proscriptis, fideique libellum cum anathemate delevit ..... fraudem eam, in quæ inciderat (malis artibus Vitalis heretici) permoleferebant.*

§. VI.

Non ab una Synodo Apollinaristarum circa Incarnationem errores proscripti fuere. Primum itaque Apollinaristarum heresim damnavit Synodus Alexandrina anno 362. celebrata, in qua ipsimet, qui aderant, Apollinarista, ne damnarentur, dogma iuuu damnarunt. Nam ut in synodica ad Antiochenes epistola refertur, cùm interrogati fuissent, confessi iunt, *quod non corpus inanimatum, aut cogitationis, vel mentis expers Salvator babuerit: non enim possibile erat, ut Domino proper nos homine fasto, corpus ejus sine mente existeret, non enim corpori dumtaxat, sed & anima quoque nostra per ipsum Verbum salus est ciliata.*

Praterea, quæ fuerit hujus Synodi circa Apollinaris doctrinam sententia, habemus ex Eusebii Vercellensis, qui aderat, subscriptione: *in hunc enim modum subscriptis synodica epistole: Ego Eusebius Episcopus, secundum exaltam vestram urinque partis confessionem ..... etiam in Incarnatione Salvatoris nostri*

Tractatus X. De Incarnatione.

nostri consentio, cum videlicet cum Filius Dei esset, hominem esse factum: & excepto peccato, omnia que veteris erant nostra humanitas, assumpsisse. Habeimus etiam ex fidei professione, quam Paulinus Antiochenus anno 363. subscriptis cor. Athanasio, & qua confensit iis, quæ anno superiori in Alexandria Synodo sancta fuerant. In ea autem sic loquitur: Decerno .... nequaquam inanimatum, aut insensibile, aut sine mente corpus Salvatorem nostrum habere: quippe cum impossibile sit Dominum propter nos hominem factum, corpus habere sine mente.

Alexandrinam Synodum sequitur Synodus Romana à Damaso cum Italiæ & Gallie Episcopis celebrata contra Auxentium Mediolanensem Episcopum, Arianum, & Antipapam Ursicinum anno 369. in qua etiam Pneumatomachorum & Apollinaristarum heres, tacitis tamen auditorum noninibus, damnatae fuerunt, & Spiritum sanctum ejusdem esse substantię cum Patre & Filio, Filiumque perfectum hominem suscepisse, suscepito scil. non solum corpore, sed etiam hominis sensu, hoc est, anima rationali, definitum est, ut colligimus ex synodica Damasi, Valeriani, & aliorum Occidentalium, qui aderant, Episcoporum ad Episcopos Orientales catholicos epistola, quam inventum planè congruerat epistole 74. Basili, quam certè non multò post Liberti Papæ mortem Basiliū per legatos suos in Occidentem misisse, dubium esse non potest; in qua de Eustathio Sebasteno divinitatem Spiritus sancti, & Apollinarī dominicā incarnationē impugnante, graviter expostulat.

Alteram Synodum Romæ celebravit Damasus, in qua nominatum anathematizavit Apollinarē & Timotheum ejus discipulum. Constat ex Damasi ad Orientis Episcopos rescripto, quod refutat à Theodore lib. 5. histor. Eccl. cap. 10. & extat tom. 2. Conc. pag. 866. In hac autem epistola expresso dicitur, præfata Synodo interfuisse Petrum Alexandrinum. Hic porro Petrus in Athanasi, anno 371. ad meliorem vitam translati locum suffectus fuerat orthodoxorum omnium suffragio, quippe qui vir erat apprimè catholicus, & particeps fuerat laborum Athanasi, qui etiam eum successorem sibi designarat. At hoc Ariani indignè terentibus, & annuente Valente Imperatore Ariano, Euzojus Antiochenus, & Magnus largitionum comes una Alexandriam venerare cum Lucio quodam nefario, & simoniaco heretico, eumque per vim in sedem Alexandrinam intrusere.

Petrus cedere coactus, & postquam aliquandiu fuisset in vinculis, fuga elapsus vent ad solitum Catholicorum asyli, Romanum Pontificem. Eum autem Romani non appulisse nisi sub finem anni 372. facilè suadetur ex eo, quod antequam invaderetur à Lucio, non solum de Athanasi morte, & sua ad fedem Alexandrinam promotione per nuncios certiorum fecerat Damasus, sed etiam ab eo acceperat diaconum, qui consolatorias simul & communicatorias litteras attulerat, & quem narrat, manibus post tergum revinctis, publicè à carnificibus ductum esse, atque lapidibus, ac plumbaris cervice diu verberata, ad aris metallum datum esse.

Ex his liquet nonnisi post ann. 372. habitam fuisse præfata Synodum, & liberter conjicimus illam esse, quam Romanam tertiam Damasi inscribit libellus synodicus, & de qua sic loquitur: *Eo (Petro) recepto, Papa Damasus divinam & sanctam Synodum convocavit: que amentem illum Apollinarium, Stephanumque (lege Timotheum) ejus discipulum, & latronem Lucum anathemate notavit. Damasus itaque in causa Petri Alexandrini Romæ Synodum celebravit, Lucum intrulsum abdicavit, & ex occasione data Apollinarē & Timotheum ejus discipulum, quos in Ecclesiis Orientalibus grassari certò noverat, diris nominatio devovit. Utrum autem hoc anno 373. an aliquandiu post contigerit, definitio re non possumus, quia plures annos Roma commoratus est Petrus; quippe qui Alexandriam non*

To. 2. Conc.
pag. 892. 93.
94.

Socr. lib. 4.
hist. cap. 20.
31. 32.
Socr. lib. 6.
hist. cap. 19.
Theod. lib. 4.
hist. cap. 20.
31. 32.

To. 2. Conc.
pag. 894.

Socr. lib. 4.
hist. cap. 37.
& 38.

redit, nec sedem suam, ejectedo Lucio, recepit, nisi sub finem Valentis, qui anno 378. in bello Gothico miserè perit incendio.

Porro ante hujus Synodi tempora Vitalem Romanam venisse, & Roma reversum esse Antiochiam ad Paulinum, cui caulam eius delegarat Damasus, colligitur ex Damasi ad Orientis Episcopos rescripto, in quo sic loquitur Pontifex: *Jam enim formalam edidimus, ut qui se Christianum profiteatur, illud teneat quod ab Apostolis traditum est. Quia verba sati aperte relativa sunt ad epistolam, quam Damasus in causa Vitalis scriptis ad Paulinum Antiochenum. Vitalis autem, ut jam notavimus, postquam ei larva detracta fuit, unà cum suo, quem Romæ obtulerat, fidei libello anathematizatus est à Dama-^{To. 2. pag. 895.} so: utrū autem in hac Synodo, ut in summa Conciliorum assertur, controverti potest: cum Damasus in sua ad Orientis Episcopos epistola nullam Vitalem mentionem faciat.*

Tertiam in libello synodico Damasi Synodum habemus, aliquandiu post Valentis interitum celebratam, in qua Apollinaristarum, Pneumatomachorum, & aliorum hereticorum dogmata damnavit Damasus, edita fidei professione, quæ tota anathematismis constat, & quam Damasus misit ad Paulinum Antiochenum, qui tunc temporis fortè Thessalonice veratur. Sic autem habet libellus syn. *Gratianus, & Occiden-^{To. 2. Conc. pag. 897.} tis, & Orientis Imperator factus, pios Episcopos ab exilio revocavit. Quæ tempore beatus etiam Damasus sacram Roma convocabit Synodum adversus Arianos, Pneumatomachos, & alios plurimos hereticos (inter quos sunt Apollinaristi) expostamque definitionem divinorum capitum Thessalonicanum ad Paulinum misit, quæ ex divina dispensatione ubique maxima perfecit, & Trinitatem homouion adorandum esse omnibus persuasit. Ex his verbis, quæ ex divina dispensatione, &c. Colligimus, hanc Damasi professionem fidei, quam refert Theodore lib. 5. histor. cap. 11. ab omnibus orthodoxis per Orientem Episcopis magno consensu receptam fuisse.*

In hac porro fidei professione anath. 7. contra Apollinaristas dicitur: *Anathematizamus eos, qui pro hominis anima rationabili dicunt Dei Verbum in humana carne veratum; cum ipse Filius & Verbum Dei, non pro anima rationabili & intelligibili in suo corpore fuerit, sed nostram, id est, rationabilem & intelligibilem, sine peccato, animam suscepit, atque salvaverit. Quibus verbis feritur palmare & veluti characteristicum Apollinaris dogma. Sunt & hic alii anathematismi, quibus alii ejusdem peruntur errores.*

Quartam idem libellus synodicus nobis suppeditat To. 2. Conc. Antiochiae celebratam à Meletio Synodum, quæ divi-^{To. 2. Conc. pag. 900.} num confirmans symbolum (Nicænum) & Marcel-
lum, Photinum, ac Apollinarium anathemate notans, divinam ad Damasum, & Episcopos Occidentis misit expositionem. Hanc autem Synodum eodem circiter tempore, quo superior Romæ habita est, Antiochia habitam esse, fatis indicat libellus synodicus. Et verò haberet non potuit, superflite Valente, qui Meletium mature & à primis regni sui annis deportata in exilium, ex quo nisi postquam ille è vivis sublatus est, & Gratianus lege suis exiles Episcopos sedibus suis restituit, reversus non est Meletius. Sed & habita est ante Constantinopolitanam Synodum, cui interfuit Meletius, & qua nondum absoluta, ad meliorem vitam transit.

Quid igitur vetat dicere hanc Meletii Synodum esse illam ipsissimam, quam Gregorius Nyssenus in epistola ad Olympium monachum, de vita & obitu S. Macrina sororis scribit, nono mense aut paulo amplius post obitum S. Basili actam esse Antiochiae ab Orientalibus Episcopis, & cui ipse interfuit? Item illam ipsissimam esse, de qua loquuntur Patres Synodi Constantinopolitanæ in sua ad Damasum epistola, ^{To. 2. Conc. pag. 904.} cùm ajunt: *Nos præterea doctrinam dominicae incarnationis integrum & perfectam tenemus; neque dispensationem carnis Christi, vel animæ, vel mentis experientem, vel imperfectam esse afferimus: sed agnoscimus Verbum*

Verbum Dei ante saecula omnino perfectum, & perfectum hominem in novissimis diebus pro nostra salute factum esse. Atque ista de fide à nobis libere ingenue prædicata, summatim differimus. De quibus pleniorē delectationem animis poteritis percipere, si libellum in Concilio Antiochiae convocato, de fidei decisione editum, & eum etiam qui superiore anno à Constantinopolitano Concilio generali compositus est, legere placuerit: in quibus tum fidem nostram uberrim expositus, tum heresibus nuper excogitatis anathema scriptis proditum denunciavimus.

Quis porrò non videt hæc omnino congruere iis, quæ supra de Synodo Meletii referuntur ex libello synodico? Secundum Patres Synodi constant. Aliquantò ante hanc generalem Synodum anno 381. celebratam, celebrata est Synodus Antiochiae, cui ipsius saltem maxima ex parte interfuerunt, & in qua hæreses nuper excogitatae, Macedoniana scilicet & Apollinaristarum, anathemate nominatim notatae sunt, & libellus fidei editus, in quo catholica de trinitate Perlonarum & Verbi Dei incarnatione doctrina exposta est quemque à le in Occidente transmissum, jam pridem ad Damasum pervenisse, manifestè supponunt. An non hæc eadem omnia dicit libellus synodicus; cùm ait, *Sed & Meletius... suo in throno Antiochiae divinam & sacram convocatum Synodum, quæ divinum confirmans Symbolum, &c.*

Adderem libenter in hac Meletii Synodo ab Orientalibus Episcopis subscriptam fuisse synodicam illam epistolam, quam in Orientem transmisserat Romana illa Synodus, in qua anno 369. Damasus, Auxentio & Ursacius damnatis, damnavit quoque jam in Oriente grassantem Apollinaristarum hæresim. Hanc nobis conjecturam luggerunt verba prefata epistola subiecta: *Explicit hoc epistola vel expositio Synodi Romane habita sub Damaso Papa, & transmissa ad Orientem; in qua omnis Orientalis Ecclesia facta Synodo apud Antiochiam consona fide credentes, & omnes ita consentientes, eidem superexposita fidei, singuli sua subscriptione confirmant.*

<sup>p. Tom. 2.
Conc. pag.
294.</sup>

Sequuntur subscriptiones septem Episcorum, quorum primus est Meletius, & ex quibus quinque subscripterunt in Synodo Constantinopolitana. Post has autem subscriptiones hac subiiciuntur: *Similiter & alii 146. Orientales Episcopi subscripterunt, &c.* Ex quibus colligi posse nobis videatur in prefatam synodicam epistolam subscriptam fuisse in Antiochenia Synodo ab iisdem illis Episcopis, qui aliquantò post fuerunt in Synodo Constantinopolitana, adeoque subscriptam fuisse in Meletii Synodo, de qua loquimur, & in qua fuisse Constantinopolitanae Synodi Episcopos, ex eorum ad Damatum epistola observavimus.

Denique Appollinaristarum hæresis proscripta fuit à dicto Constantinopolitano Concilio quod primum fuit generalis Synodus Orientalis imperii, & postmodum accedente Damasi & Occidentalium Concilii consensu, evasit orbis christiani Synodus.

ARTICULUS V.

De Diodoro Tarsensi & Theodore Mopsuestie Episcopo.

§. I.

De Diodoro.

Diodorus sub Valente Imperatore fuit de clero Meletii Antiocheni, & quidem, ut omnino fas est concicere, presbyter, qui unā cum Flaviano, Meletii pariter presbytero, cū pastor eorum Meletius jussu Valentii exularet in Armenia, curam gregis egit, ut refert Theodoretus lib. 4. hist. Eccl. c. 25. ubi de Diodoro sic loquitur: *Diodorus quidem sapientissimus & fortissimus, quasi fluvius quidam limpidus ac spatus, proprio quidem gregi aquationem præbebat: adversariorum autem blasphemias submergebat. At generis quidem sui nobilitatem nullatenus considerabat:* Simonnet Thol. Tom. II.

erumnas autem pro fidei defensione libenti animo tolerabat. Quare ob sua bona in Ecclesiam Antiochenam merita episcopalem dignitatem consecratus est. Nam Valente violenta morte sublato, Meletius ab exilio revocatus, Diodorum, qui in gravissima illa (quam Valens adversus orthodoxos excitarat) tempestate navem Ecclesie incolorem servaverat, Tar-sensis Episcopum constitut, & Cilicum ei provincia commendavit, seu Cilicia metropolitan fecit. Theod. lib. 5. hist. c. 4. cap. 8. Soc. lib. 5. cap. 8.

Quod ratum habuit Constantinopolitanus Synodus; cui Diodorus interfuit.

Diodorum acerrimum Nicenæ fidei defensorem extitisse, testis est Sozomenus lib. 7. hist. ubi refert c. 7. Diodorum cum aliis orthodoxis Episcopis, qui Theodosio eos convocante, Constantinopoli convernent, contendisse, ut Omœianiani Episcopi Filium Patri consubstantiale conferrentur. Et cap. 9. ab Imperatore Theodosio lege sanctum esse, ut in Oriente Ecclesie tradarentur Episcopis illis, qui communicarent cum Diodoro Tarsoensi & Pelagio Laodiceno.

Luculentum orthodoxæ sicut & sanctimonie Diodori testimonium reddit S. Basilii epist. 82. ad Panphilum Episcopum. Porro, inquit, Diodorum, tanquam beati Silvani alumnum primum suscepimus, nunc vero diligimus & complectimur propriei sermonis quam habet gratiam, per quam multi eorum, qui virum audiunt, meliores redduntur. Ex quibus verbis colligimus Diodorum & Omœianorum Episcoporum communionem habuisse, & plurimos adhortationibus suis ad sanctiorem vita rationem adduxisse: quod confirmat Socrates, cūm ait, Diodorum præfuisse monasterio, & sub eo Joanne Chrysostomum, Theodorum, qui Mopsuestia, & Maximum; qui Seleucia postea Episcopus fuit, monasticam vitam didicisse. Ibidem porro testatur Socrates, Diodorum postquam ad Episcopatum promotus fuit, multos confirmississe libros, quibus Scripturas sacras, allegorica interpretatione postposita, litteraliter interpretatus est.

Cyrillus è contra (Alexandrinum dico) Diodorum non uno loco graviter exagitat. Nam in epistola sua Joannem Antiochenum & ejus Synodum dicit, Diodorum scriptis suis aperte Verbi Dei incarnationem impugnare. Infames autem, inquit, opiniones Diodori, ac Theodori, & aliorum quorundam

<sup>Lib. 6. hist.
Eccl. cap. 5.</sup>

quos non laudare satius erat, ne quid gravius dicam, propterea, quod plenis quadammodo velis adversus Christi gloriam ferantur, nemo, &c. Et in epistola sua ad Successum Episcopum, explicans quomodo Diodorus scriptis suis Verbi Dei impugnat incarnationem, sic ait: *Diodorus quidam & sancti Spiritus olim impugnator, ut ajunt, cum orthodoxorum Ecclesia communicavie. Hic deposita, ut putavit, Macedoniane hæresis labie, in alterius morbi vim incidit. Sensit enim ac scripte, alterum seorsim esse Filium eum qui ex semine David ex sancta Virgine Deique Matre natus est, alterum rursum privatim Filium illud ex Deo Patre Verbum. Qui (Diodorus) sub ovinâ pelle quadammodo lupum contegens, unum se Christum dicere simulat: sed cum referat quidem hoc nomen ad solum illud ex Deo Patre genitum Verbum Filium unigenitum, ipsum quoque (qui est) ex semine David, filium appellat: sed tanquam gratia loco nomen hoc ei tribuit, ut potius qui illi, qui secundum veritatem filius est, unitus sit. Unitus autem, non ut nos afferimus (substantialiter & hypostaticè) sed secundum solam, dignitatem, & secundum auctoritatem,* Tom. 5. part. 2. pag. 195. epist.

& secundum honoris aequalitatem. Juxta Cyrilum igitur, Diodorus in scriptis suis assertur duos esse filios teosim subsistentes, quorum proinde uterque propriam haberet hypostasim; primum ex solo Patre Deo ab aeterno, secundum ex sola Matre Virgine in tempore genitum; primum esse propriè & natura, secundum vero impropriè tantum & gratia Filium Dei; primum esse Filium, Dei, quia est de substantia Patris, secundum, quia primum unitus est moraliter, per communionem ejusdem dignitatis, auctoritatis, & honoris; unum denique Ee Chri-